

Univerzita Hradec Králové – Pedagogická fakulta

Katedra kulturních a náboženských studií

Hodnocení bakalářské práce Posudek oponentky

Jméno autora: Dominika Benešová

Název práce: Ruská migrace do České republiky a předpoklady Rusů pro získání českého občanství

Téma práce: Text je teoreticko-empirickou studií imigrace z Ruské federace do České republiky, akcentováno je téma začlenění do společnosti a akvizice českého státního občanství.

1. Význam a náročnost tématu: Téma je aktuální, smysluplné, důležité.

2. Logická struktura práce: Studie je přehledně strukturována, schematicky vhodně rozdělena do jednotlivých oddílů. Studie by potřebovala preciznější zformulování cíle, dílčích cílů a jejich rozpracování na výzkumné otázky. Tím by se autorka velmi pravděpodobně vyhnula tomu, že text napsaný se zjevnou poctivostí a snahou vychází jako celek spíše naprázdno, neboť poněkud klouže po povrchu a potenciální pointy spíše míjí.

3. Metodický postup:

Autorka se snaží precizně definovat použité pojmy. **Zatímco u většiny důležitých pojmů se to daří, definici pojmu kultura považuji za neúspěšnou.** Na straně 14 ji definuje velmi široce „vzorce chování, projevy chování, předávané zkušenosti, zvyklosti, tradice, symboly a rituály“, v rámci práce ale při zmínce o kultuře hovoří zejména o slavení svátků. Např. zde se zdá, že by se mohlo jednat spíše o axiologickou definici ve smyslu umění, slavností, literatury atd.: *„Rus, který přichází do České republiky, se musí seznámit s jazykem, zdejší kulturou a osvojit si její prvky, zároveň si však udržet i svou vlastní kulturu. Kulturní integrace může zahrnovat účast na kulturních akcích a festivalech, návštěvu muzeí a galerií, studium historie a literatury a další.“* (s.32); *„Více ale vnímají rozlišnost kultur. Překvapilo je zde pojetí svátků jako například Vánoce nebo Velikonoc i to, že je Češi slaví podle gregoriánského kalendáře.“* (s.51). Na jiných místech jsou zajímavé teze o postojích, hodnotách atd., ocenila bych, kdyby této oblasti bylo věnováno více pozornosti.

Práce postrádá snahu o definování kultury prostřednictvím konkrétní teorie kultury, což autorce znesnadňuje identifikovat, co vlastně na česko-ruském soužití zkoumá – a text v tomto ohledu trochu bloudí.

Nejzajímavější částí práce jsou rozhovory s konkrétními aktéry. Jako čtenář k nim však bohužel nemám přístup, v textu jsou jen dílčí úryvky a zobecnění. Propojení rozhovorů s textem by bylo možné provést důkladněji, **připadalo by mi hezké věnovat výpovědím/ autobiografiím jednotlivých aktérů více prostoru.**

4. Teoretické zobecnění a přínos: je zjevné, že autorka o studovaném tématu uvažuje se zájmem a snaží se – možná i sama pro sebe – zformulovat tematiku česko-ruského soužití. **Potenciál studie byl podle mého názoru větší, než co bylo reálně využito v posuzovaném textu: vedle možného většího využití dat z rozhovorů se zejména nepodařilo dobře zformulovat vazbu k transkulturní komunikaci.** Zpracována je velmi zkratkovitě a povrchně v závěru, což je paradoxní vzhledem k tomu, že téma jako takové s konceptem transkulturality významně souvisí.

Za problematické (nebo alespoň hodné vysvětlení) považuji zmínky o české/ ruské „mentalitě“ – např.: „Ruští přistěhovalci se po svém příjezdu musí seznámit se zdejší mentalitou,...“ (s.30). Zcela uznávám, že ve zdrojových textech se o tématu takto psalo, kompetencí studentky Transkulturní komunikace by však mohlo a mělo být podobné teze nahlížet kriticky.

Podobně problematické je holistické, „monolitické“ pojetí „české“ a „ruské“ kultury. Zejména v situaci konfliktu mezi Ruskem a Ukrajinou a návazném složitém postavení ruských občanů v České republice i v dalších zemích – považuji „homogenní“ pohled na ruskou kulturu za značně problematický. Jinde jsou určité náznaky vnitřní diferenciací skupiny dle generací a ekonomického statusu (s.31) nebo například v otázce preferencí rodiny/kariéry – vzájemně kontradiktivní odpovědi respondentů, z nichž někteří rodinné hodnoty přisuzují Čechům a jiní Rusům (s.46); toto však autorka mohla více zúročit.

Požadavek "*Nahlížet na každého Rusa jako na individuální osobu*" (s. 53) zůstává spíše deklaratorním a v práci se víc mluví o „Rusech“ jako skupině (spíše z kontextu pak usuzuji, že tím autorka míní vazbu k Ruské federaci, nikoli etnicitu).

5. Práce s literaturou: Autorka odkazuje ke 28 tištěným zdrojovým textům a 24 internetovým zdrojům. Postrádám literaturu odkazující ke konceptu transkulturality.

6. Formální stránka: Formální stránka je odpovídající. Text obsahuje občasná stylistická nedopatření: „*Považujeme ji jako situaci, kdy...*“ (s.11) a ojedinělé gramatické chyby – např. „Mladí Rusové začínají svůj život v České republice zpravidla od nuly. Bývají ekonomicky nezajištěny,...“ (s.30)

7. Naplnění cíle práce a výsledné hodnocení: Předkládaná práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Ačkoli autorka nedokázala zcela využít potenciál tématu, považuji text za přijatelný, zřetelná je značná autorčina investice času, pozornosti a snahy. Text je také možným východiskem k případné další práci.

Otázky nebo témata pro diskusi před komisí:

Nejsem si zcela jistá tím, zda v práci nalézám jednoznačnou odpověď na to, co jsou v názvu uvedené „*předpoklady Rusů pro získání českého občanství*“. Prosím, zda by autorka mohla v rámci obhajoby toto stručně shrnout. Děkuji.

Datum: 15. 5. 2023

Mgr. Jana Karlová, Ph.D.